

Sygn. akt V KK 420/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Przemysław Kalinowski

w sprawie **M.P.**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 8 października 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego

w części dotyczącej orzeczenia o karze łącznej ograniczenia wolności na korzyść
skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w O.

z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt VII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze
łącznej ograniczenia wolności wymierzonej w pkt III i w tym
zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi
Rejonowemu w O..**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt VII K (...), Sąd Rejonowy w O. uznał M.P. za winnego popełnienia czynów polegających na tym, że:

1. „w dniu 20 października 2016 r. w O. przy ul. N., działając wspólnie i w porozumieniu z A.B. oraz z nieletnim sprawcą, wobec którego materiały zostały wyłączone i przekazane do Sądu Wydział III Rodzinny i Nieletnich w O., poprzez wyłamanie drzwi wejściowych do mieszkania, zabezpieczonych górnym zamkiem dostał się do wnętrza mieszkania, skąd po penetracji pomieszczeń zabrał w celu przywłaszczenia: laptop marki T. o wartości 600 Euro, pieniądze w kwocie 500 Euro, klucz do samochodu marki S. o nr rej. (...), ciśnieniomierz - bdb o wartości 50 Euro, powodując łączne straty w wysokości 1150 Euro tj. 4950 zł na szkodę R.M., ponadto z tego samego mieszkania dokonał zaboru telewizora M. o wartości 699 zł na szkodę Z.I.”, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 279 § 1 k.k.;
2. „w dniu 26 października 2016 r. w P. przy ul. K., działając wspólnie i w porozumieniu z nieletnim sprawcą, wobec którego materiały zostały wyłączone i przekazane do Sądu Wydział III Rodzinny i Nieletnich w O., po uprzednim wyważeniu skrzydła okna na parterze, dostał się do wnętrza domu, skąd dokonał zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci: dowodu osobistego (...), dowodu osobistego (...), paszportu (...), dwóch legitymacji ZUS na nazwisko H.N., portmonetki, pieniędzy w kwocie 750 zł, dowodu rejestracyjnego pojazdu V. o nr rej. OPO (...), prawa jazdy, karty bankomatowej Banku [...], dokumentacji medycznej A.N., laptopa L. koloru czarnego, routera [...], zegarka damskiego, urządzenia nawigacji (bdb) oraz routera sieci O., powodując łączne straty w mieniu w wysokości 3599 zł na szkodę H.N. i jego żony A.N.”, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 5 k.k. w zw. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 276 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.;
3. „w dniu 28 października 2016 r. w O. przy ul. N., działając wspólnie i w porozumieniu z nieletnim sprawcą, wobec którego materiały zostały wyłączone i przekazane do Sądu Wydział III Rodzinny i Nieletnich w O., po uprzednim otwarciu nieustalonym narzędziem dolnego zamka drzwi wejściowych do mieszkania, włamał się do mieszkania skąd zabrał w celu przywłaszczenia: kryształowy dzbanek z zawartością pieniędzy w kwocie 17.000 zł, tablet m-ki PC

[...] o wartości 400 zł, aparat telefoniczny marki A. model 2160 koloru czarnego o nr (...) oraz szkatułkę z zawartością złotej biżuterii (trzy pierścionki, cztery pary kolczyków, dwa łańcuszki na szyję oraz dwa łańcuszki na rękę) o łącznej wartości 3000 zł, powodując łączne straty w wysokości 20.400 zł na szkodę J. i A.P. ", tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 279 § 1 k.k.;

4. „w dniu 21 października 2016 r. w m. O. przy ul. O., działając wspólnie i w porozumieniu z nieletnim sprawcą, wobec którego materiały zostały wyłączone i przekazane do Sądu Wydział III Rodzinny i Nieletnich w O., poprzez wypchnięcie okna włamał się do domu, skąd zabrał w celu przywłaszczenia tablet m-ki S., aparat fotograficzny marki N. wraz z obiektywem, nawigację samochodową GPS F., zasilacz do laptopa z. 17, kartę sieciową do projektora N. (na USB), kartę sieciową F. USB o nr fabrycznym (...), złoty łańcuszek firmy A., srebrna bransoletkę C. z zawieszka, powodując łączne straty w mieniu w wysokości 6154,99 zł na szkodę A.B. ", tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 279 § 1 k.k.;
5. „w okresie 24-25 października 2016 r. w P. przy ul. D., działając wspólnie i w porozumieniu z nieletnim sprawcą, wobec którego materiały zostały wyłączone i przekazane do Sądu Wydział III Rodzinny i Nieletnich w O., poprzez wypchnięcie okna włamał się do domu jednorodzinnego, z którego zabrał w celu przywłaszczenia: lornetkę m-ki D., lornetkę m-ki B., 10 sztuk butelek z alkoholem w postaci wódki - bdb, 10 sztuk tabliczek czekolady - bdb, powodując łączne straty w wysokości 1680 zł, czym działał na szkodę Z. i H. B.", tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 279 § 1 k.k.;
6. „w dniu 24 października 2016 r. w m. S. przy ul. D., działając wspólnie i w porozumieniu z nieletnim sprawcą, wobec którego materiały zostały wyłączone i przekazane do Sądu Wydział III Rodzinny i Nieletnich w O., najpierw poprzez próbę podważenia okna i drzwi tarasowych, a następnie poprzez próbę wybicia szyby w oknie, usiłował włamać się do domu jednorodzinnego, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na spłoszenie, powodując straty w nieustalonej kwocie, czym działał na szkodę T.N.", tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k.;
7. „w dniu 03 listopada 2016 r. w Z. ul. D. woj. (...), prowadził w ruchu lądowym

samochód marki V. o numerze rejestracyjnym (...), będąc pod wpływem środka odurzającego, amfetaminy w stężeniu 12,5 ng/ml oraz 11-nor-9-karboksy-delta-9-tetrahydro-kannabinolu w stężeniu 14,0 ng/ml we krwi”, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k.

Jednocześnie Sąd Rejonowy przyjął, że czyny opisane w pkt 1 – 6 stanowią ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 5 k.k. w zw. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to, na podstawie art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i przy zastosowaniu art. 37b k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę roku ograniczenia wolności, zobowiązując oskarżonego do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 30 godzin miesięcznie (pkt I wyroku), natomiast za czyn opisany w pkt 7, na podstawie art. 178a § 1 k.k. i przy zastosowaniu art. 37b k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując oskarżonego do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 30 godzin miesięcznie (pkt II wyroku).

Na podstawie art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. oraz art. 87 § 2 k.k. w miejsce kar jednostkowych wymierzonych w pkt I i II wyroku orzeczono wobec M. P. karę łączną 7 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lat ograniczenia wolności, zobowiązując oskarżonego do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 30 godzin miesięcznie (pkt III wyroku), a nadto orzeczono wobec niego: na podstawie art. 42 § 4 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat (pkt IV wyroku) oraz na podstawie art. 43a § 2 k.k. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 5.000 zł (pkt V wyroku).

Wyrok powyższy nie został zaskarżony i uprawomocnił się w dniu 30 kwietnia 2019 r. (k. 1317).

Orzeczenie to, w części dotyczącej orzeczenia o karze łącznej ograniczenia wolności, wymierzonej w pkt III wyroku zaskarżył na korzyść M.P. Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. W kasacji zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku, naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art.

86 § 1 k.k., polegające na orzeczeniu w pkt III wyroku w stosunku M.P., w wyniku połączenia kar jednostkowych: 1 roku ograniczenia wolności wymierzonej w pkt I wyroku, 6 miesięcy ograniczenia wolności wymierzonej w pkt. II wyroku, kary łącznej 2 lat ograniczenia wolności, to jest w rozmiarze wyższym od sumy podlegających połączeniu kar jednostkowych”. Przy tak sformułowanym zarzucie wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w O..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przedmiotowa kasacja w zakresie zaskarżenia jest oczywiście zasadna, ponieważ za trafny uznać należy zarzut rażącego naruszenia art. 86 § 1 k.k. Oczywiście jest bowiem, że orzeczenie kary łącznej jest możliwe wyłącznie w granicach przewidzianych tym przepisem, a więc od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. W tej sprawie granice wyznaczały z jednej strony kara roku ograniczenia wolności wymierzona za czyn z pkt I wyroku, natomiast z drugiej strony suma kar, która przy uwzględnieniu kary w rozmiarze 6 miesięcy ograniczenia wolności wymierzonej za czyn z pkt II wyroku, nie mogła przekroczyć roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności. Orzeczenie kary łącznej w wymiarze 2 lat ograniczenia wolności stanowiło w związku z tym rażące naruszenie prawa materialnego o oczywistym wpływie na treść zaskarżonego orzeczenia.

Autor kasacji zauważył również, w uzasadnieniu swojego środka zaskarżenia, błędne wskazanie jako podstawy orzeczenia środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat – art. 42 § 4 k.k. w sytuacji, gdy podstawę taką powinien stanowić art. 42 § 2 k.k., słusznie wywodząc jednak, że wskazana rażąca obraza prawa nie mogła mieć istotnego wpływu na treść orzeczenia. Przeoczył natomiast inne uchybienie, które nie tylko stanowiło rażące naruszenie prawa materialnego, lecz w stopniu nie mniejszym niż stwierdzone naruszenie art. 86 § 1 k.k., istotnie wpłynęło na treść wyroku Sądu Rejonowego w O..

Sąd ten w tym samym punkcie, w którym błędnie rozstrzygnął o karze łącznej ograniczenia wolności, naruszył również – będący podstawą zawartego tam rozstrzygnięcia – art. 87 § 2 k.k. Przepis ten stanowi, że jeżeli za zbiegające

się przestępstwa orzeczono kary pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności i kara łączna pozbawienia wolności nie przekroczyłaby 6 miesięcy, a kara łączna ograniczenia wolności – 2 lat, sąd może orzec kary łączne jednocześnie, jeżeli cele kary zostaną w ten sposób osiągnięte. Niewątpliwie wykorzystanie powyższej instytucji będzie miało miejsce w odniesieniu do kar jednostkowych orzekanych – jak w tej sprawie – na podstawie art. 37b k.k. Jeżeli jednak sąd zdecydował się na rozstrzygnięcie co do kary łącznej w oparciu o regulację art. 87 § 2 k.k. (a więc jak należy sądzić uznał, że cele kary zostaną w ten sposób osiągnięte), limitowany jest granicami przewidzianymi w tym przepisie – 6 miesięcy dla kary łącznej pozbawienia wolności i 2 lat dla kary łącznej ograniczenia wolności. Sąd *meriti* wymierzając w tej sprawie kary łączne zasadzie tej uchybił poprzez wymierzenie oskarżanemu kary pozbawienia wolności w rozmiarze 7 miesięcy.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy stanął przed problemem możliwości rozstrzygnięcia kasatoryjnego w odniesieniu do tej części kary łącznej, która z rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem prawa materialnego skargą Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego nie została objęta. Rozważając zasygnalizowaną kwestię Sąd Najwyższy w tym składzie podziela pogląd wyrażony przez ten sąd w wyroku z dnia 20 lutego 2018 r., V KK 498/17, że wymóg wskazania uchybienia, jako wymóg kluczowy o charakterze formalnym, pozwala odczytać rzeczywistą treść kasacji (art. 118 § 1 k.p.k.), a to z kolei umożliwia określenie w jakich granicach prawomocne orzeczenie zostało zaskarżone. W układzie, gdy wskazany w kasacji zakres zaskarżenia stoi w sprzeczności z tym zakresem jaki wynika z zarzutu (uchybienia) wskazanego w całej kasacji, to określenie właściwego zakresu (granic) zaskarżenia winno nastąpić w oparciu o ustalenie, jaką część prawomocnego orzeczenia "atakują" uchybienie opisane w kasacji, a następnie wniosek ten zestawić trzeba z tym, jak zakres zaskarżenia jest formatowany w sferze normatywnej przez art. 447 § 1-3 k.p.k. O ile zatem zakres zaskarżenia także musi zostać wskazany w kasacji w części wstępnej (art. 425 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.), to jednak jest on elementem pochodnym wnioskowania wskazanego powyżej. Najistotniejsze jest więc określenie uchybienia zawartego w kasacji. To przez pryzmat uchybienia,

które wskazane jest w kasacji strona skarżąca określa zakres zaskarżenia, a nie odwrotnie.

Trafnie w powołanym wyżej orzeczeniu stwierdzono również, że to treść uchybienia wskazanego w kasacji, określając rzeczywisty zakres zaskarżenia oraz przepisy art. 447 § 1-3 k.p.k., decydują o tym w jakim zakresie może być wydany wyrok kasatoryjny, gdy zarzut kasacji okaże się zasadny, o ile oczywiście nie mają zastosowania przepisy pozwalające na orzekanie poza granicami zaskarżenia, wskazane w treści art. 536 k.p.k. Jeżeli zatem nie zachodzi sytuacja pozwalająca na wyjście poza granice zaskarżenia (art. 536 k.p.k.), to dla sądu kasacyjnego nie ma żadnego znaczenia, jakie konsekwencje prawno-procesowe rysują się po uchyleniu prawomocnego wyroku. Ocena tych konsekwencji dokonywana *ex post* po uchyleniu wyroku nie może mieć wpływu na zakres wyroku kasatoryjnego.

W niniejszej sprawie zarówno treść zarzutu podniesionego w *petitum* kasacji – naruszenie art. 86 § 1 k.k. – jak i pisemne motywy środka zaskarżenia w sposób jednoznaczny przekonują, że zakres zaskarżenia jest ściśle i wyłącznie ograniczony do kary łącznej ograniczenia wolności i nie jest nią objęta błędnie, bo z naruszeniem art. 87 § 2 k.k., wymierzona kara łączna pozbawienia wolności. W sprawie tej nie wystąpiły też okoliczności umożliwiające orzekanie poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami (art. 536 k.p.k.). W związku z tym powyższa kwestia nie mogła spowodować rozpoznania sprawy w zakresie szerszym.

Mając na uwadze powyższe, konieczne wydaje się podjęcie przez stronę postępowania (oskarżonego) lub przez sam sąd *meriti*, któremu po uchyleniu wyroku w zaskarżonej części sprawa zostanie przekazana do ponownego rozpoznania, rozważenie – przed przystąpieniem do merytorycznego orzekania w zakresie w jakim nastąpiło przekazanie – możliwości skierowania określonej sygnalizacji do innego podmiotu wymienionego w art. 521 § 1 k.p.k., a to przy uwzględnieniu ograniczenia wynikającego z art. 522 k.p.k.

W związku z powyższym, rozstrzygnięto jak w części dyspozytywnej wyroku, a więc wyłącznie w odniesieniu do zaskarżonej przez autora kasacji części.

